

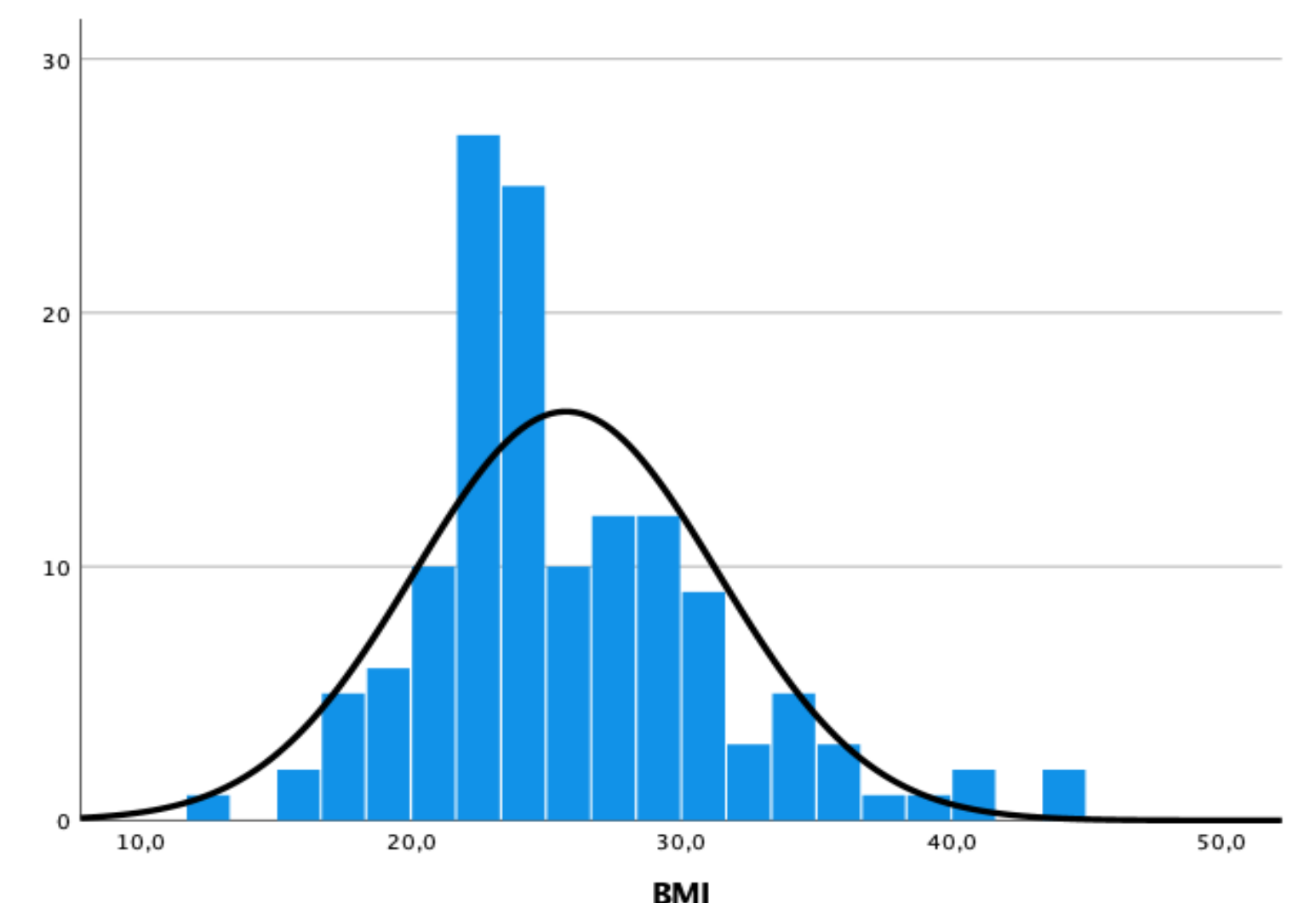
Cross-cultural perspectives on body image and the problem of overweight and obesity. Presentation of preliminary results of a study on African and Caucasian populations

Międzykulturowe perspektywy obrazu ciała oraz problemu nadwagi i otyłości.
Przedstawienie wstępnych wyników badania przeprowadzonego na populacji Afrykańskiej i Kaukaskiej

dr Wojciech Styk – Wyższa Szkoła Menedżerska w Warszawie
dr hab. Szymon Zmorzyński – Uniwersytet Medyczny w Lublinie

Wprowadzenie

Występujące różnice kulturowe i związane z nimi postawy są istotnymi czynnikami przyczyniającymi się do rozwoju zaburzeń odżywiania. Literatura przedmiotu wskazuje, że częstość występowania tych zaburzeń wydaje się być odmienna w różnych grupach rasowych/etnicznych i narodowych, a także zmienia się w czasie wraz z ewolucją kultur. Idealizacja szczupłego ciała w społeczeństwach zachodnich została uznana za możliwy czynnik prowadzący do rozwoju zaburzeń odżywiania (Bruch 1962). Garner, Garfinkel, Schwartz i Thompson (1980) wykazali zwiększającą się różnicę między masą ciała kobiet w populacji ogólnej a masą ciała kobiet, które stanowią wzór atrakcyjności. Wiele osób obwinia środki masowego przekazu za prawdopodobnie patogenną rolę w promowaniu postaw dotyczących ciała i siebie, które zwiększają ryzyko rozwoju zaburzeń odżywiania (Becker i Hamburg 1996; Stice, Schupak-Neuberg, Shaw i Stein 1994). Z kolei ogólnoswiatowa walka z otyłością spowodowała nasilenie stygmatyzacji osób z nadwagą i znacznie zwiększoną masą ciała. Mimo tego, że otyłość jest coraz bardziej powszechnym zjawiskiem w literaturze przedmiotu udokumentowano występowanie uprzedzeń związanych z masą ciała m.in. wśród pracowników służby zdrowia, nauczycieli czy członków rodzin osób otyłych oraz w mediach. U podstaw takiej dyskryminacji i uprzedzeń leżą stereotypy, które przedstawiają osoby z nadwagą jako niechlujne, leniwe, pozbawione motywacji i mniej kompetentne. Celem tego projektu było zbadanie z perspektywy różnic kulturowych obrazu ciała oraz wierzeń i postaw wobec osób otyłych. Badania przeprowadzono na grupie afrykańskich studentów pierwszego roku kierunku pielęgniarstwo, odbywających studia w Polsce. Grupa badawcza stanowiła 132 osoby, w tym 44 mężczyzn. Średnia wieku wyniosła 25,35 +/- 5,55 lat. Średni wskaźnik masy ciała (BMI) wyniósł 25,74 +/- 5,61.

Wybrane wyniki badań

BAOP - Skala przekonań na temat osób otyłych

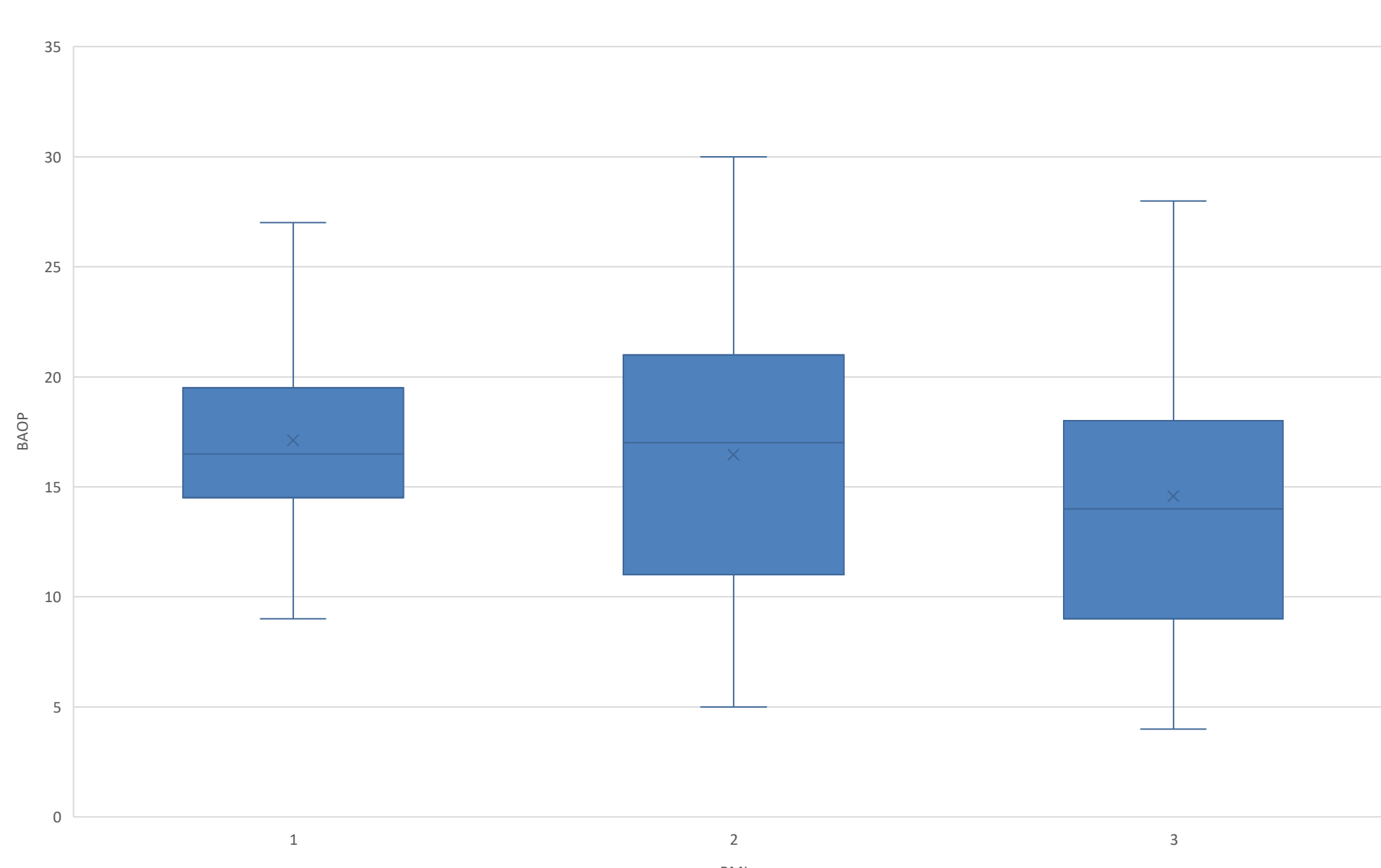
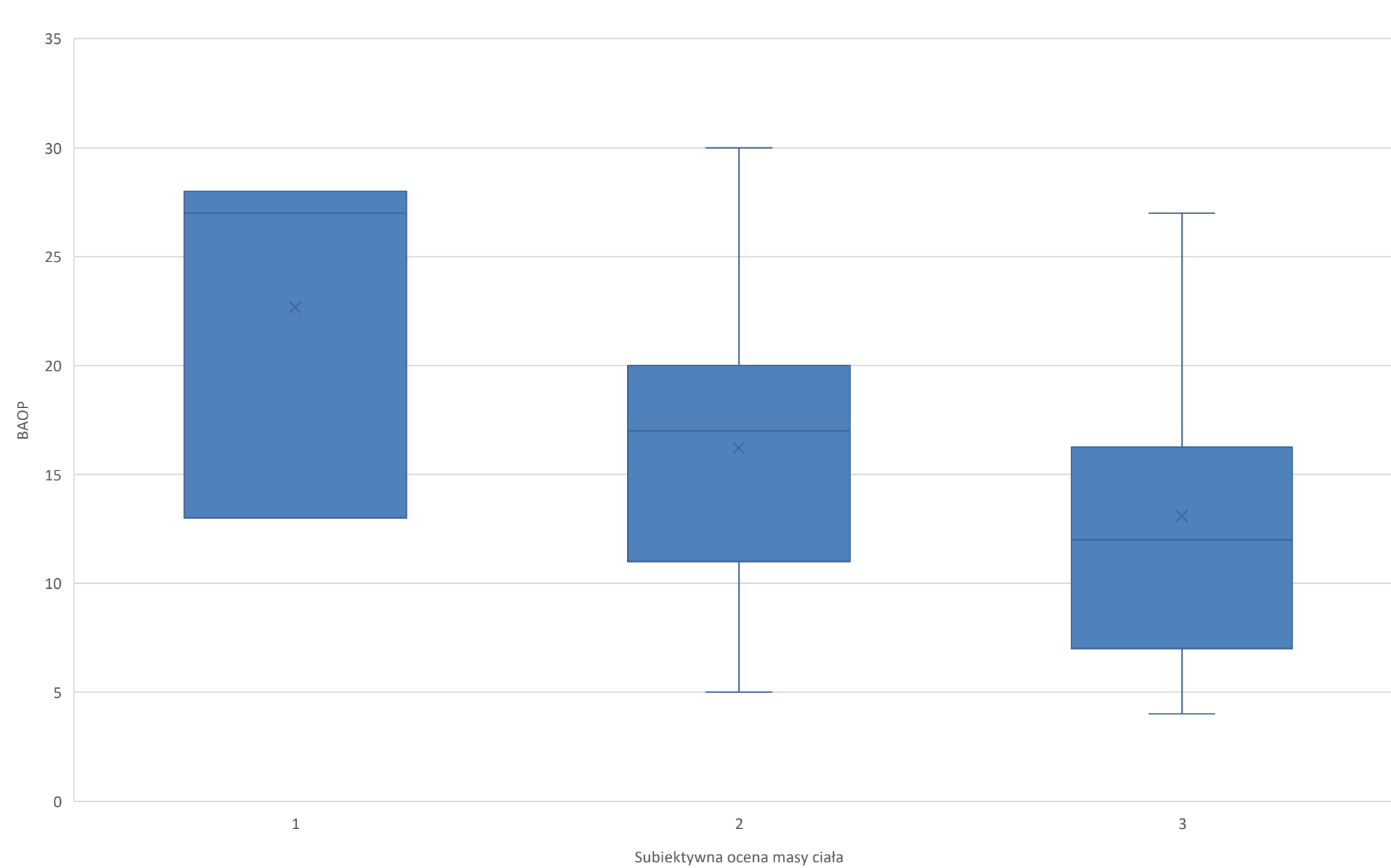
Skala przekonań na temat otyłości pozwala ocenić stopień w jakim dana osoba wierzy, że otyłość jest możliwa do kontrolowania. Skala BAOP zawiera 8 itemów, a skala odpowiedzi waha się od -3 = zdecydowanie nie zgadzam się do +3 = zdecydowanie zgadzam się. Wyniki mieszczą się w przedziale 0-48 punktów, a 24 punkty dodaje się do wyniku całkowitego, aby usunąć wszystkie wyniki negatywne.

Wyniki o większych wartościach wskazują na silniejsze przekonanie, że otyłość nie jest kontrolowana przez osobę otyłą.

ATOP - Skala postaw wobec osób otyłych

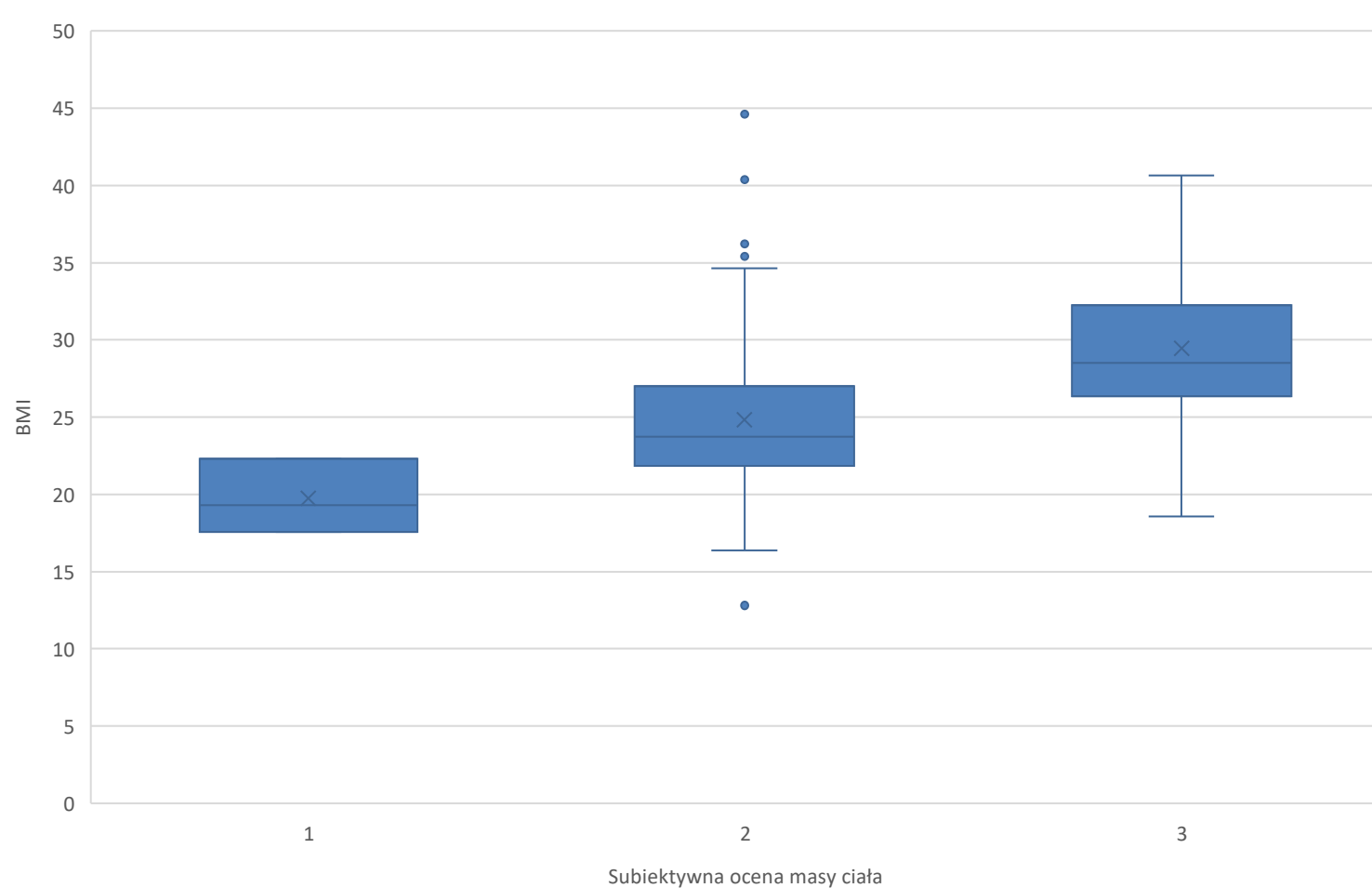
Skala postaw wobec osób otyłych mierzy pozytywne i negatywne postawy wobec osób otyłych. ATOP zawiera 20 itemów ze skalą odpowiedzi od -3 = zdecydowanie nie zgadzam się do +3 = zdecydowanie zgadzam się. Wyniki mieszczą się w przedziale 0-120, a 60 punktów dodaje się do sumy, aby usunąć wyniki negatywne.

Wyniki o większych wartościach wskazują na bardziej pozytywne nastawienie do osób otyłych.

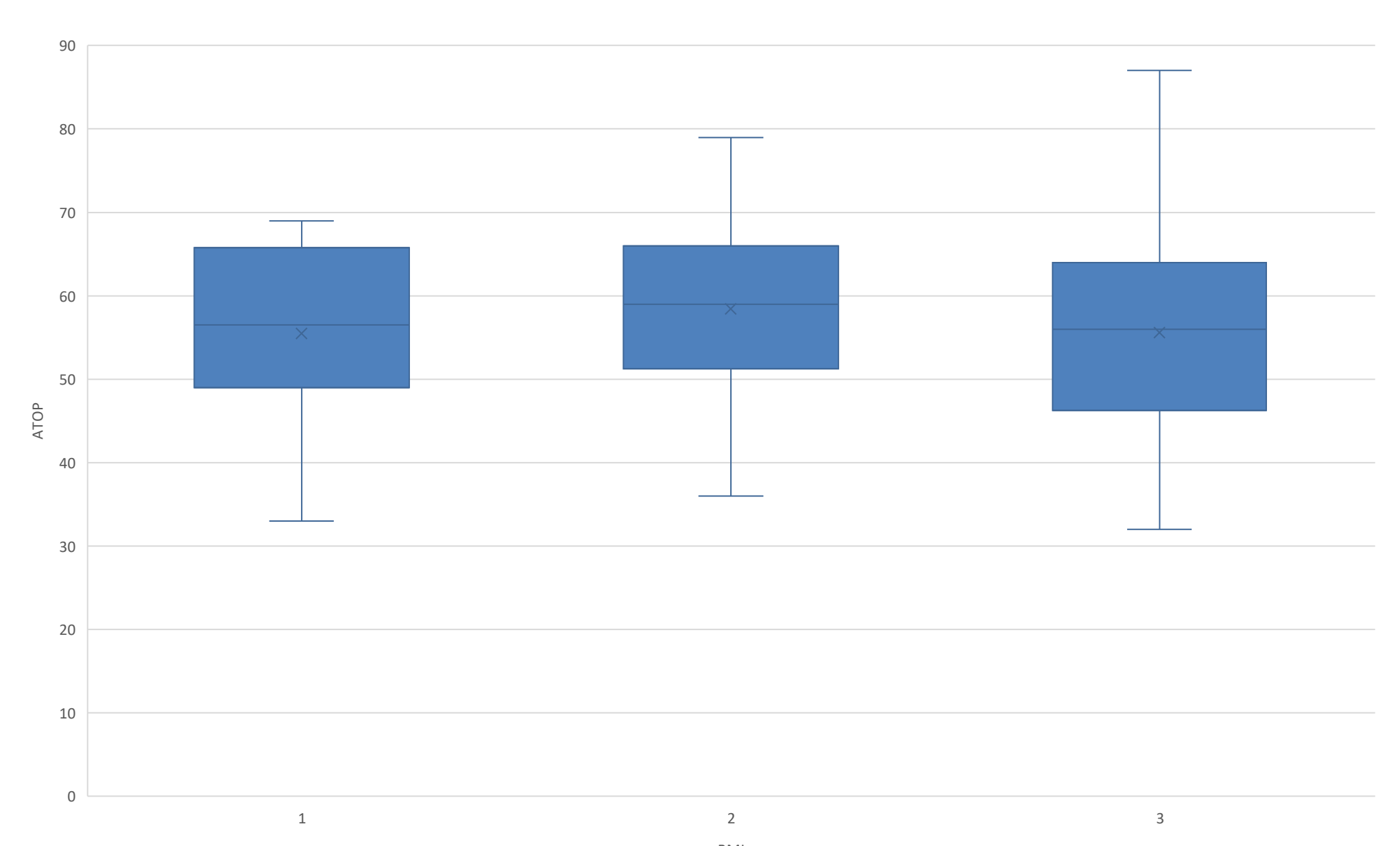
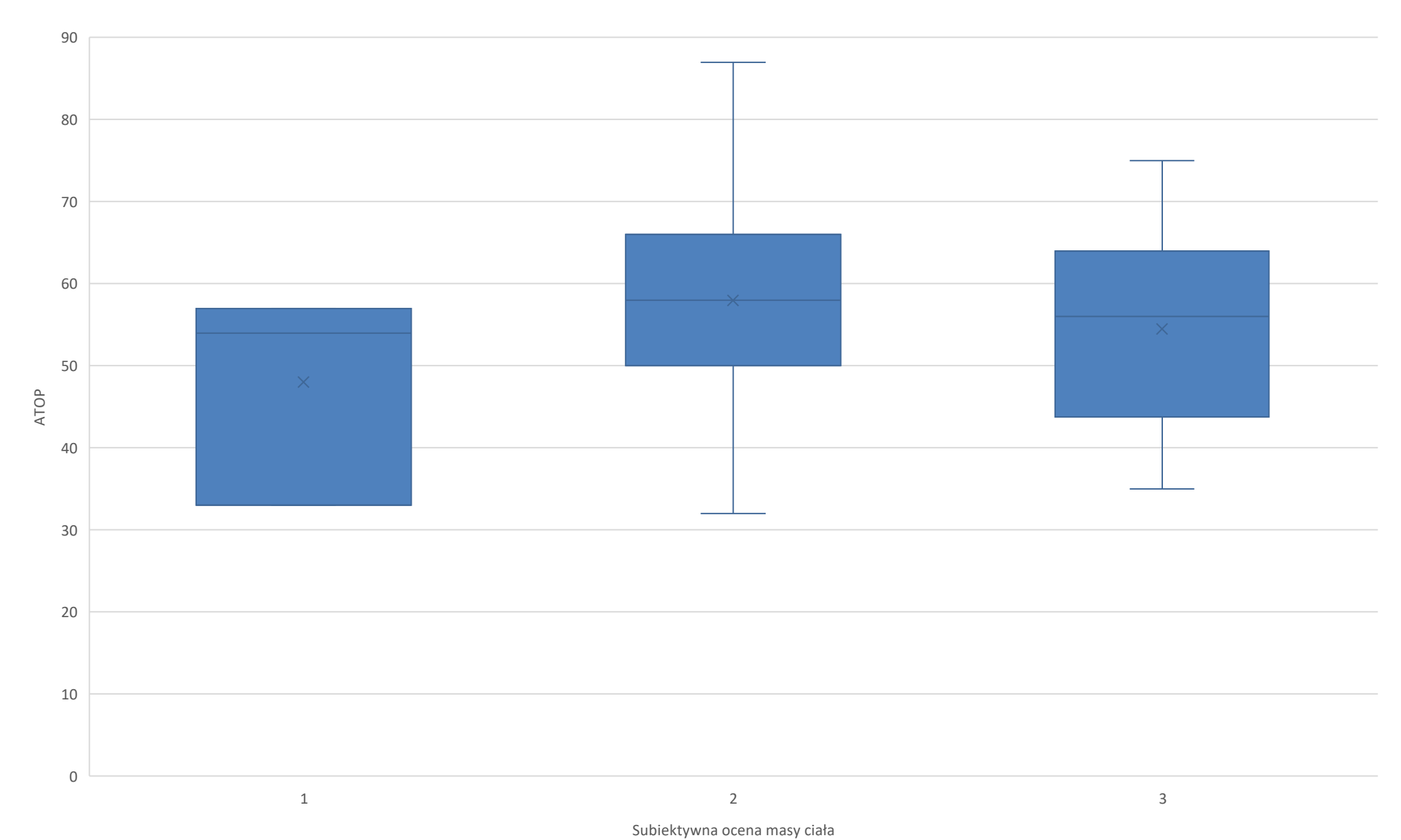
Body Mass Index

Czyli BMI, dawniej nazywany wskaźnikiem Queteleta, to miara określająca stan odżywienia u osób dorosłych. Definiuje się go jako masę ciała danej osoby w kilogramach podzieloną przez kwadrat jej wzrostu w metrach (kg/m²). Dla dorosłych w wieku powyżej 20 lat, BMI poniżej 18,5 wskazuje na niedowagę (1) w zakresie 18,5-24,9 uznaje się za wartość prawidłową (2), a powyżej 24,9 –wskazuje na nadwagę lub otyłość (3).

Subiektywna ocena masy ciała

Negatywny obraz ciała definiuje się jako negatywną, subiektywną ocenę własnego ciała fizycznego, w tym masy ciała. W badaniu zastosowano jeden wymiar oceny obrazu ciała - subiektywną ocenę własnej masy ciała poprzez odpowiedź na pytanie "moja masa ciała jest..." i wskazanie jednej z odpowiedzi: za niską (1), prawidłową (2), za wysoką (2).

Podsumowanie i wnioski

Prezentowane – wstępne – wyniki badań wskazują na brak istotnych różnic w badanych zmiennych dotyczących postaw i przekonań wobec osób otyłych. Niezależnie od prawidłowości posiadanej masy ciała badani prezentowali zbliżony poziom zarówno przekonań dotyczących możliwości kontrolowania własnej masy ciała jak i nastawiania do osób otyłych. Z kolei analiza badanych czynników z perspektywy subiektywnej masy ciała wskazuje na ciekawą tendencję. Osoby oceniające swoją masę ciała jako zbyt niską posiadały silniejsze przekonanie, że otyłość nie jest kontrolowana przez osobę otyłą. Z drugiej strony badani oceniający swoją masę ciała jak zbyt wysoką posiadali większe przekonanie, że otyłość może być kontrolowana. Prezentowane wyniki wskazują na potrzebę dalszego badania prezentowanych zagadnień z uwzględnieniem różnic kulturowych oraz wpływu czynników zewnętrznych na postrzeganie problemu nadwagi i otyłości.

Poruszane problemy są niezwykle istotne z perspektywy społecznej. Według raportu ONZ „The State of Food Security and Nutrition in The World” otyłość niepokojąco postępuje wśród dzieci i dorosłych we wszystkich regionach świata. Szczególnie zauważalna jest u dzieci w wieku szkolnym. Problem występuje w krajach o wysokich dochodach, gdzie zdecydowana większość dzieci w wieku szkolnym spożywa fast foody zamiast warzyw i owoców, a dodatkowo nie jest aktywna fizycznie. W grupie wiekowej poniżej 5. roku życia, według zeszłorocznych szacunków, już 40 milionów dzieci miało nadwagę.

International Science Conference

“Values, ideas, emotions in words and images. Science at the service of practice”.
2022